

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти

Дипломна робота магістра

з теми: **ІГРОВЕ СПРЯМУВАННЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ
ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ**

Виконала: студентка 2 курсу магістратури,
РОб2-М17z групи
спеціальності 013 Початкова освіта
Білич Ганна Миколаївна
Керівник: Олинець Т.В.,
кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри теорії
та методик початкової освіти

Рецензент: Гурман Л.Д.,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри легкої атлетики
з методикою викладання

Кам'янець-Подільський – 2018

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ІГРОВОЇ СПРЯМОВАНOSTІ	7
1.1. Особливості та закономірності фізичного та фізіологічного розвитку організму дітей молодшого шкільного віку.....	7
1.2. Спортивно-ігрова форма організації занять з фізичного виховання молодших школярів.....	23
РОЗДІЛ II. ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ЗАСОБІВ ІГРОВОЇ СПРЯМОВАНOSTІ НА ПОКРАЩЕННЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	41
2.1. Організація дослідження і комплексне планування педагогічних дій у процесі фізичної підготовки учнів початкової школи.....	41
2.2. Планування засобів ігрової спрямованості для розвитку рухових здібностей молодших школярів.....	52
2.3. Контроль та оцінка ефективності організації процесу фізичної підготовки молодших школярів засобами ігрової спрямованості.....	72
ВИСНОВКИ	78
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	83

ВСТУП

Актуальність. Шкільний вік є відповідальним періодом життя учня у формуванні фізичного компонента здоров'я і культурних навиків, які забезпечують його зміцнення, вдосконалення та збереження в майбутньому. Тому результатом фізичного виховання школярів повинні стати високий рівень здоров'я та формування фундаменту фізичної культури майбутньої дорослої людини.

Сьогодні в Україні фіксують високий рівень захворюваності населення, особливо серед дітей молодшого шкільного віку. Зокрема, за період навчання дітей у школі у 3-4 рази зменшується кількість здорових дітей, збільшується нестача рухової активності, що затримує розвиток таких фізичних якостей, як сила, швидкість, витривалість, гнучкість, спритність тощо. Тому збереження і зміцнення здоров'я дітей, підвищення рівня їх рухової активності, розвиток та удосконалення фізичних якостей є головними завданнями фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку та пріоритетними напрямками розвитку суспільства.

Предметом навчання у початковій школі в галузі фізичного виховання є рухова активність із загальноосвітньою спрямованістю. Учні молодшого шкільного віку здатні легко засвоювати різноманітні рухи завдяки добре розвиненим функціям рухового аналізатора. У цьому віці дітей приваблюють нові рухові дії, які вони сприймають із задоволенням. Водночас у дітей виникають ускладнення під час виконання одноманітних вправ, таких, що передбачають фіксацію окремих частин тіла у різних положеннях. Найулюбленішими є рухові дії, що добре засвоюються і легко виконуються. Враховуючи психічні особливості молодших школярів, уроки фізичної культури необхідно проводити на тлі позитивних емоцій учнів. Тому особливого значення набуває творче використання ігрового методу. Він дає змогу утримувати інтерес дитини під час багаторазового повторення вправ, особливо в разі використання їх з метою розвитку фізичних

якостей. Важливою особливістю рухливої гри є те, що вона рекомендує себе, як універсальний вид фізичних вправ. Гра включає всі види природних рухів: ходьбу, біг, стрибки, вправи із предметами, а тому є незамінним засобом фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку. Гра розвиває розум, удосконалює сприйняття, формує механізми координації і управління рухами, розвиває фізичні та психічні якості. Актуальність досліджуваної проблеми полягає в тому, що рухливі ігри є надзвичайно важливим та ефективним засобом фізичного виховання школярів початкової школи. Адже вони займають дозвілля, виховують, задовольняють потреби в спілкуванні, дають корисне фізичне навантаження. Рухливі ігри зміцнюють здоров'я, сприяють гармонійному розвитку особистості.

Об'єктом дослідження є процес фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку в загально-освітній школі.

Предметом дослідження є вплив занять рухливими іграми на фізичну підготовку дітей молодшого шкільного віку.

Мета дослідження – розробити програму підвищення рівня фізичної підготовки дітей молодшого шкільного віку спортивно-ігровими засобами.

Гіпотеза дослідження: фізична підготовка молодших школярів на уроках фізичної культури покращиться в результаті цілеспрямованої роботи з використанням спортивно-ігрових засобів.

Завдання дослідження:

1. З'ясувати стан дослідження проблеми ігрового спрямування фізичної підготовки дітей молодшого шкільного віку в педагогічній теорії та практиці фізичного виховання.

2. Розробити програму комплексної ігрової організації фізичної підготовки дітей молодшого шкільного віку.

3. Експериментально перевірити ефективність програми комплексної ігрової організації фізичної підготовки дітей молодшого шкільного віку.

Організація дослідження. Експериментальне дослідження проводилося на базі Жовтневської ЗОШ I-III ступенів (основна група) та

Іспаської ЗОШ I-III ступенів імені М. Марфієвича (контрольна група). У ньому брали участь учні 1 (9 учнів) та 1 (11 учнів) класів.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань були використані такі методи дослідження: *теоретичні* (аналіз та узагальнення літературних джерел та вивчення спеціальної літератури); *емпіричні* (спостереження за навчально-виховним процесом, бесіди з учителями й учнями з метою діагностування рівня сформованості рухової активності молодших школярів на уроках фізичної культури, анкетування вчителів, вивчення результатів рівня сформованості рухової активності, педагогічне тестування, педагогічний експеримент); *статистичні* (метод математичної статистики, антропометричний метод).

Наукова новизна: виявлено вплив ігрової методики на підвищення фізичної підготовленості дітей молодшого шкільного віку; систематизовано ігрові вправи вибіркового впливу залежно від віку учнів і програмового матеріалу з фізичної культури; зроблено порівняльний аналіз результатів фізичної підготовленості учнів відповідно до вимог нормативів системи оцінювання фізичної підготовленості.

Практичне значення полягає у виявленні ефективних методів і прийомів, які сприяють вдосконаленню та розвитку фізичних підготовки молодших школярів. Отримані результати можуть бути впровадженні у навчально-виховний процес на уроках фізичної культури у початковій школі.

Апробація роботи. Основні положення і результати представлено на: науковій конференції студентів і магістрантів педагогічного факультету Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (м. Кам'янець-Подільський, 2018) із доповіддю „Рухливі ігри на уроках фізичної культури у початковій школі”; I-й регіональній науково-практичній конференції „Роль і місце мистецької педагогіки у формуванні сучасної особистості” (м. Кам'янець-Подільський, 2018) із доповіддю „Особливості методики застосування ігрової технології на уроках фізичної культури в початковій школі”; II-й всеукраїнській науково-практичній конференції

„Українська та іноземні мови в початкових класах: актуальні проблеми та інноваційні технології навчання” (м. Кам’янець-Подільський, 2018) із доповіддю „Рухливі ігри на уроках фізичної культури у початковій школі”; науково-практичному семінарі „Перспективи розвитку дошкільної та початкової освіти” (м. Кам’янець-Подільський, 2018) із доповіддю „Рухливі ігри на уроках фізичної культури у початкових класах” та обговорено на засіданнях кафедри теорії та методик початкової освіти (2017-2018 н.р.) Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Структура роботи. Дипломна робота складається із вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (75 позицій). Загальний обсяг роботи – 89 с., основна частина – 80 с.

ВИСНОВКИ

Аналіз науково-методичної літератури виявив, що рівень фізичної підготовленості, основними компонентами якої є сила, швидкість, витривалість, спритність і гнучкість, значною мірою визначає стан фізичного і психічного здоров'я дітей.

Нормальний розумовий та фізичний розвиток дитини можливий за умови забезпечення оптимального рухового режиму. Це особливо важливо для учнів молодших класів, тому що необхідність активного рухового режиму у дітей раннього віку обумовлена анатомо-фізіологічними, психологічними й соціальними закономірностями. Саме для цього віку характерні інтенсивний ріст і становлення основних органів і функцій організму. Швидко розвивається м'язова система, збільшується обсяг легенів, закінчується формування тканин головного мозку. Підвищується здатність вільно концентрувати увагу, користуватися поняттями, абстрагованими дії. В молодшому шкільному віці активно розвивається мовна функція, посилено формується мислення. Молодший шкільний вік примітний вдосконаленням вищої нервової системи. Фізичний розвиток і здоров'я дитини необхідно розглядати у взаємозв'язку з інтелектуальною та соціальною активністю, формуванням її особистості та індивідуальності. На основі цих даних будується педагогічний і медичний контроль у процесі фізичного виховання школярів. Для нормального планування фізичних навантажень необхідно враховувати ряд факторів, які впливають на закономірність розвитку організму. Без врахування цих факторів планування позитивних зрушень в органах і системах організму під впливом фізичних навантажень може бути нездійсненим.

Рухливі ігри розглядаються в науковій, навчальній та методичній літературі як ефективний засіб розвитку фізичних здібностей та підвищення рівня фізичної підготовленості школярів молодшого шкільного віку. Результати наукових досліджень доводять, що використання комплексів ігрових вправ позитивно впливає на розвиток організму дітей молодшого

шкільного віку в цілому, про це свідчать підвищені показники фізичного розвитку, швидкісних та швидкісно-силових здібностей, а також спритності. Ігровий метод у фізичній культурі – це упорядкована ігрова рухова діяльність згідно з образним або умовним сюжетом, в якому передбачається досягнення певної мети в умовах постійної і в значній мірі випадкової зміни ситуації. Рухлива гра – це активна рухлива діяльність дітей, для якої характерні творчі рухливі дії, мотивовані її сюжетом. Ці дії частково обмежуються правилами, спрямованими на подолання різних труднощів. Зміст рухливої гри складає її сюжет (тема, ціль, завдання), правила і рухливі дії. Сюжет гри – це серія ретельно продуманих дій, які призводять через боротьбу двох протидіючих сил до кульмінації і розв'язки. Основними вимогами до організації ігор з освітньою спрямованістю є: чітка форма, що відповідає поставленій меті; дії дитини мають бути адекватними її фізичним можливостям; рухові дії повинні проводитися із поступовим ускладненням правил. В практиці шкільного фізичного виховання застосовуються майже всі рухливі ігри, які входять до переліку сучасної класифікації рухливих ігор: індивідуальні та колективні, командні та некомандні, із контактною взаємодією гравців та без фізичного контакту, ігри з ведучим і без ведучого. В педагогічній практиці, в соціальному житті та побуті розрізняють дві форми організації рухливих ігор: урочна та позаурочна. До організації дітей для здійснення гри відносяться: пояснення змісту гри; розміщення гравців з уточненням індивідуальних функцій і правил; визначення ведучих (якщо необхідно); формування команд; вибір капітанів; призначення суддів, якщо необхідно. В організації навчальних рухливих ігор важливо дотримуватися чіткого пояснення правил гри та етапів проведення. Ігрова діяльність є основною для молодшого шкільного віку, а рухливі ігри займають провідне місце, бо задовольняють велику потребу в рухах, яка властива дітям молодшого віку.

У зміст комплексної програми дослідження ввійшли такі методи: теоретичний аналіз та узагальнення досвіду педагогічної практики; педагогічний експеримент; тестування; педагогічні спостереження; метод

математичної статистики. Педагогічний експеримент передбачав заплановане і організоване втручання дослідника у навчальний процес з фізичної підготовки дітей молодшого шкільного віку. Педагогічне тестування використано для вивчення рівня розвитку основних фізичних здібностей: сили (стрибки вгору), швидкості (біг на 30 м), витривалості (біг на 300 м з високого старту), гнучкості (нахил вперед) та спритності (човниковий біг). Основним об'єктом педагогічного спостереження, у процесі фізичної підготовки, була поведінка та стан дітей (серцево-судинна та нервова системи, фізична підготовленість та самопочуття). Паралельно з методом педагогічного спостереження здійснювались хронометраж. Результати досліджень були опрацьовані загальноприйнятими методами математичної статистики. Дослідження проводилось впродовж чотирьох взаємозв'язаних етапи. Під час першого етапу дослідницька робота була спрямована на вивчення літературних джерел, які висвітлювали питання проблеми, що вивчається. Під час другого етапу був проведений педагогічний експеримент констатуючого характеру, в якому брали участь діти 6-7 років, що навчаються у 1 класах. Третій етап передбачав проведення формуючого експерименту у відповідності із розробленою педагогічною програмою, яка була спрямована на підвищення рівня фізичних якостей дітей у залежності від особливостей їх вікового розвитку. Під час проведення третього етапу уточнювались і вводилися корективи у систему педагогічних дій, які були спрямовані на активізацію емоційної та функціональної реакції дітей, встановлення оптимального дозування навантажень та відпочинку, в залежності від віку дітей, під час виконання фізичних вправ у процесі спортивно-ігрової форми фізичної підготовки. Під час проведення четвертого етапу аналізувались результати формуючого педагогічного експерименту, виявлялись особливості організації фізичної підготовки з дітьми 6-7 років під час уроків фізкультури. Заключним етапом педагогічного експерименту було визначення ефективності розробленої методики виховання фізичних здібностей дітей молодшого шкільного віку в процесі спортивно-ігрової форми фізичної підготовки.

Основою організації навчальних занять в експериментальному класі було проведення змагань між групами учнів усередині класу, що потребує розподілу їх на команди. Особливе значення в процесі спортивно-ігрової форма організації фізичної підготовки має система педагогічного впливу, яка забезпечує розвиток в учнів таких якостей, як колективізм, дисциплінованість, виховання волі й наполегливості при подоланні труднощів, що створюються в процесі проведення таких занять.

У процесі теоретичного аналізу та експериментальної перевірки здійснено така систематизація засобів спортивно-ігрової фізичної підготовки з дотриманням основних закономірностей, правил і принципів навчання для дітей 6-7 років: 1) для розвитку швидкісно-силових здібностей (біг з передачею м'яча, стрибки з місця, багатоскоки, метання м'яча на відстань); 2) для розвитку швидкісних здібностей (біг з перешкодами, біг з естафетною паличкою, змусити м'яч стрибати); для розвитку спритності (влучання в рухливу ціль, стрибки на орієнтир, догнати обруч, ведення м'яча через перешкоди); для розвитку гнучкості (ведення м'яча з підлізанням, біг з підлізанням, передай сусіду м'яч з нахилом вперед). В залежності від завдань виховання фізичних здібностей і віку учнів нами сформований зміст спортивно-ігрових завдань спрямованої фізичної підготовки, і розроблено відповідне планування.

Вивчення вікових особливостей розвитку структури фізичної підготовленості дітей 6-7 років та проведені експерименти дозволили встановити оптимальні педагогічні умови, які спрямовані на удосконалення фізичних здібностей з використанням спортивно-ігрової форми проведення уроків з фізичної культури. Ефективність розроблених педагогічних умов визначалася після проведення педагогічного експерименту, на основі даних бесід, педагогічного спостереження й оцінки рівня фізичної підготовленості дітей експериментального і контрольного класів. У результаті проведених бесід було встановлено, що спортивно-ігрова форма фізичної підготовки позитивно впливає на емоційний стан дітей молодшого шкільного віку, стійкі

взаємини між учнями однієї команди і що, ігрові вправи з предметами їм подобаються більше, ніж без предметів. У процесі відкритого педагогічного спостереження виявлено, що розроблені правила і вимоги в значній мірі підвищують дисциплінованість, замінюють керівний акт емоційним станом, а наступні подолання труднощів при виконанні ігрових вправ сприяють підвищенню рівня вольових якостей (сміливості, рішучості, витримки). У результаті аналізу було встановлено, що розроблена система педагогічних умов у значній мірі позитивно впливає на процес загальної фізичної підготовки. Так, після експерименту більшість 6-річних дівчаток експериментального класу перейшли в розряд вище середнього (63,0 %) і високого (24,0 %) рівня фізичної підготовленості, а в хлопчиків відповідно 65,0 % і 32,0 %. Слід відзначити, що даний процес перш за все свідчить, що в експериментальних класах значно зменшилася кількість дітей з рівнем розвитку фізичних якостей нижче середнього і збільшилась відповідно їх числа з вище середнім і високим рівнем розвитку фізичних якостей. Підвищення рівня фізичної підготовленості спостерігалось у дівчаток, та хлопчиків і в наступній віковій групі. Так, наприклад, у 7-річному віці 15,0% дівчаток перейшли в розряд вище середнього і високий, у 8 років – 21,0%, а в 9 років – 25,0%. Аналогічна закономірність відзначена і в хлопчиків 7-річного віку. Проведений аналіз дає можливість зробити висновок, що розроблені педагогічні умови відповідно до яких фізична підготовка здійснюється на основі вікових закономірностей розвитку фізичних якостей, а уроки проводилися з широким використанням ігрового методу, сприяє суттєвому підвищенню рівня загальної фізичної підготовки, яка обумовлює стан здоров'я і працездатність дітей молодшого шкільного віку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрощук Н. В., Леськів А. Д. Рухливі ігри та естафети у фізичному вихованні молодших школярів / Н. В. Андрощук, А. Д. Леськів. – Тернопіль, 2000. – 168 с.
2. Антропова М. В. Працездатність учнів і її динаміка в процесі учбової діяльності / М. В. Антропова. – К. : Просвіта, 1998. – 251 с.
3. Ануфрієва О. О. Оцінка рівня всебічного розвитку особистості молодшого школяра // Початкова школа. – 1999. – №8. – С. 51-52.
4. Ареф'єв В. Г., Єдинак Г. А. Фізична культура в школі: Навчальний посібник для студентів навчальних закладів 2-4 рівня акредитації. – 2-е видання, перероблене і доповнене / В. Г. Ареф'єв, Г. А. Єдинак. – Кам'янець-Подільський : «Абетка-НОВА», 2001. – 384 с.
5. Ареф'єв В. Г., Столітенко В. В. Фізичне виховання в школі / В. Г. Ареф'єв, В. В. Столітенко. – К. : ІЗМН, 1997. – С. 78.
6. Ашмарин Б. М. Методика педагогических исследований в физическом воспитании / Б. М. Ашмарин. – Л. : ЛГПИ им. Герцена, 2003. – 142 с.
7. Бех І. Д. Особистісно зорієнтоване виховання: науково-методичний посібник / І. Д. Бех. – К. : ІЗМН, 1998. – 204 с.
8. Бишаева А. А., Любомирский А. Е. Нормирование физических упражнений на уроках физической культуры / А. А. Бишаева, А. Е. Любомирский. – М : Физическое воспитание и школьная гигиена, 1998. – С. 6.
9. Боберський І. Рухливі забави та ігри / І. Боберський. – Львів : НТШ, 1994. – 64 с.
10. Богданов Г. П. Физические нагрузки для развития выносливости и быстроты в беге / Г. П. Богданов. – М. : Физическая культура в школе, 2007, №8. – С. 15-21.
11. Вайцеховской С. М. Книга тренера / С. М. Вайцеховский. – М. : Фізкультура і спорт, 2011. – 278 с.
12. Вайнер Э. Н. Валеология / Э. Н. Вайнер. – М. : Наука, 2001. – 416 с.

13. Вільчковський Є. С. Навчальна робота з фізичної культури в 1-3 класах / Є Вільчковський. – К. : Просвіта, 2008. – 223 с.
14. Вільчковський Е. С. Теорія і методика фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку / Е. С. Вільчковський. – Львів : ВНТЛ, 2008. – 336 с.
15. Волков В. М. До проблеми розвитку рухових здібностей / В. М. Волков. – К., 2013. – №6. – С. 22.
16. Волков Л. В. Методика виховання фізичних здібностей учнів / Л. В. Волков. – К. : Освіта, 2005. – 102 с.
17. Волков Л. В. Фізичне виховання учнів ЗОШ / Л. В. Волков. – К. : Освіта, 2007. – 184 с.
18. Вигодський Л. С. Проблеми вікової періодизації дитячого розвитку / Л. С. Вигодський // Вопросы психологии. 2004. – №2. – С. 14-16.
19. Вільчковський Е. С. Навчальна робота з фізичної культури в 1-3 класах. – К. : Просвіта, 2004. – 224 с.
20. Газман О. С. Каникулы: игра, воспитание / О. С. Газман. – М. : Педагогика, 1988. – 512 с.
21. Губанова Н. Ю. Подвижные игры дидактической направленности и общеобразовательные предметы / Н. Ю. Губанова // Начальная школа плюс до и после. – М. : БАЛАСС, 2006. – №1. – С. 12-14.
22. Гужаловский А. А. Розвиток рухових якостей у школярів. – Мн. : Народна асвета, 2011. – 55 с.
23. Жигадло Г. Б. Рухливі ігри / Г. Б. Жигадло. – Миколаїв : МНУ, 2011. – 224 с.
24. Давиденко Е. В., Петровская Т. В., Белоконь О. Н. Организация и методика дифференцированного физического воспитания учащихся младших классов школ Ставищенского района Киевской области / Е. В. Давиденко, Т. В. Петровская, О. Н. Белоконь. – К., КГИФК, 2003. – 41 с.

25. Демчишин А. П. Рухливі і спортивні ігри в школі : [посібник для вчителя] / А. П. Демчишин, В. М. Артюх, В. А. Демчишин, Й. Г. Фалес. – К. : Освіта, 1992. – 175 с.
26. Державні тести і нормативи, оцінки фізичної підготовленості населення України. – Київ, 1996. – 31 с.
27. Ермолаев Ю. А. Возрастная физиология / Ю. А. Ермолаев. – М. : Просвещение, 1995. – С. 310-315.
28. Єрмолова В. М. Навчаємо граючись: [метод. посібник для вчителів фізичної культури загальноосвітніх навчальних закладів] / В. М. Єрмолова, Л. І. Іванова, В. В. Деревянко. – К. : Літера ЛТД, 2012. – 208 с.
29. Жуков М. Н. Подвижные игры: [учебник для студентов педагогических вузов] / М. Н. Жуков. – М. : Академия, 2000. – 160 с.
30. Закон України «Про фізичну культуру і спорт». – К., 2014. – 22 с.
31. Кожевников В. М. Оптимізація навчальної діяльності школярів / В. М. Кожевников. – К. : 1993. – №9. – С. 52-53.
32. Коростелев Н.Б. Воспитание здорового школьника. – М. : Просвещение, 1986. – 176 с.
33. Кармаш Д. Г. Рухливі ігри / Д. Г. Кармаш. – Миколаїв : МНУ, 2011. – 224 с.
34. Качашкин В. М. Физическое воспитание в начальной школе. Пособие для учителей / В. М. Качашкин. – М. : Просвещение, 2010. – 207 с.
35. Козій М. В. Методи оптимізації процесу фізичного виховання дітей 5-7 років / М. В. Козій. – Вінниця : Здоров'я. – 2011. – С. 61-62.
36. Колідзей Е. А. Психологія рухової активності дитини / Е. А. Колідзей. – М., 2009. – С. 225.
37. Коссов Б. Б. Психомоторний розвиток молодших школярів / Б. Б. Коссов. – М., 2009. – С. 254.
38. Комплексні програми середньої загальноосвітньої школи. Фізична культура 1-11 класів. – К. : Освіта, 2013. – С. 13-14.

39. Корнієнко С. М. Весела перерва. 1-4 класи : Навчально-методичний посібник. – Тернопіль, 2007. – 80 с.
40. Кругляк О. Я. Від гри до здоров'я нації. Рухливі ігри, естафети на уроках фізичної культури: методичний посібник / О. Я. Кругляк, Н. П. Кругляк. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2000. – 80 с.
41. Круцевич Т. Ю. Наукові дослідження в дитячій фізичній культурі / Т. Ю. Круцевич. – К. : Здоров'я, 2001. – 120 с.
42. Круцевич Т. Ю. Методи дослідження індивідуального здоров'я дітей і підлітків в процесі фізичного виховання / Т. Ю. Круцевич. – К. : Олимпийская литература, 2003. – 231 с.
43. Кучер В. А. Применение подвижных игр и их влияние на организм школьников / В. А. Кучер, И. М. Григус // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2013. – №1. – С. 39.
44. Ламкова О. І. Рухливі ігри та естафети / О. І. Ламкова, С. В. Дорофєєва., 2009. – 128 с.
45. Ламкова О. І. Рухливих ігор та естафет для школярів / О. І. Ламкова. – Харків : Ранок, 2005. – 128 с.
46. Линець М. М. Основи методики розвитку рухових якостей / М. М. Линець. – Львів : Штабар, 1997. – 208 с.
47. Лях В. И. Координационные способности школьников / В. И. Лях. – Минск : Полымя, 2013. – 160 с.
48. Мартовский А. Н. Экспериментальное обоснование методики развития выносливости школьников младшего возраста / А. Н. Мартовский Теория и практика физической культуры. – 2003. – №6. – С. 40-41.
49. Матвеев Л. П. Теория и методика физической культуры / Л. П. Матвеев. – М., 1991. – С. 73-74.
50. Мудрик С. Б. Ефективність застосування національних рухливих ігор на уроках фізичної культури у початковій школі / С. Б. Мудрик. – Харків, 1999. – 18 с.

51. Назем А. Розвиток координації рухів у дітей 7-9 років на уроках фізичної культури у середній школі на підґрунті спрямованого впливу на сенсорні системи. Автореф. ... канд. наук з фізичного виховання і спорту, НУФВСУ / А. Назем. – К., 1999. – 19 с.
52. Найминова Э. Спортивные игры на уроках физкультуры: [книга для учителя] / Э. Найминова. – Ростов на Дону : Феникс, 2001. – 256 с.
53. Озолін Н. Г. Молодому колезі / Н. Г. Озолін. – М. : Фізкультура і спорт, 2010. – 288 с.
54. Олійник І. О. Рухливі ігри: [навчальний посібник] / І. О. Олійник, К. Г. Єрусалимець. – Кременець: КОГПІ, 2005. – 104 с.
55. Омеляненко І. О. Розвиток психомоторних здібностей першокласників на уроках фізичної культури: Автореф. дис. канд. наук з фіз. вих. і спорту: 24.00.02 / Волинський держ. ун-т ім. Лесі Українки. – Луцьк, 1999. – 17 с.
56. Петровская Г. В. Дифференцированное физическое воспитание учащихся младшего и среднего школьного возраста / Г. В. Петровская. – К. : РУМК, 2009. – С. 19.
57. Подласый И. П. Педагогика начальной школы / И. П. Подласый . – М. : Гуманизм. изд. центр ВЛАДОС, 2000. – 400 с.
58. Платонов В. Н. Общая теория подготовки спортсменов в олимпийском спорте / В. Н. Платонов. – К. : Олимпийская литература, 1997. – 583 с.
59. Присяжнюк С. Витривалість: основи визначення та методики розвитку у школярів початкових класів / С. Присяжнюк // Фізичне виховання в школі. – 1999. – № 4. – С. 44-45.
60. Решетников Н. В. Физическая культура / Н. В. Решетников, Ю. Л. Кислицин. – М. : Мастерство, 2002. – 152 с.
61. Сергієнко Л. П. Тестування рухових здібностей школярів / Л. П. Сергієнко. – К. : Олимпийская литература, 2001. – 439 с.
62. Степкина И. А. Дидактичная игра как развитие творческих способностей младших школьников / И. А. Степкина // Начальная школа Казахстана. – 2007. – №6. – С.13-18.

63. Столітенко В. В., Воробей Г. В. Фізичне виховання молодших школярів / В. В. Столітенко, Г. В. Воробей. – К. : ІЗМН, 1997. – С. 24-50.
64. Сухарев А. Г. Здоровье и физическое воспитание детей и подростков / А. Г. Сухарев. – К. : Медицина, 2001. – 272 с.
65. Теорія і методика викладання рухливих ігор і забав : навчально-методичний посібник / М. Б. Гуска, М. В. Зубаль, М. В. Гуска, В. Й. Мазур. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2011. – 400 с.
66. Теория и методика обучения базовым видам спорта. Подвижные игры: [учеб. для студентов образоват. учреждений высш. проф. образования, обучающихся по направлению «Физ.культура»]: рек. УМО высш. учеб. заведений РФ / под ред. Ю. М. Макарова. – М. : Академия, 2012. – 271 с.
67. Тер-Ованесян А. А. Педагогические основы физического воспитания / А. А. Тер-Ованесян. – М. : ФиС, 2008. – 206 с.
68. Упор І. В. Дитячі ігри та розваги / І. В. Упор, І. Г. Січовик. – Київ: Просвіта, 2004. – 424 с.
69. Фарбер Д. А., Корниенко И. А., Санькин В. Д. Физиология школьника / Д. А. Фарбер, И. А. Корниенко, В. Д. Санькин. – М. : Педагогика, 1999. – 168 с.
70. Фізкультурно-оздоровча робота в школі / Под ред. А. М. Шлеміна. – М. : Просвещение, 2011. – 144 с.
71. Фомин Н. А. Возрастные основы физического воспитания / Н. А. Фомин. – М. : ФиС, 2002. – 176 с.
72. Хрипкова А. Г., Антропова М. В., Фарбер Д.А., Клименко Д.О. Возрастная физиология и школьная гигиена: Учебн. пос. для студ-ов. пед. ин-тов / А. Г. Хрипкова, М. В. Антропова, Д. А. Фарбер, Д. О. Клименко. – М. : Просвещение, 1990. – 320 с.
73. Цвек С. Ф. Фізичне виховання молодших школярів / С. Ф. Цвек. – К. : Просвіта, 2006. – 163 с.

74. Шевченко О. В. Рухливі ігри та забави. Навчально-методичний посібник для студентів факультетів фізичного виховання / О. В. Шевченко. – Кіровоград : РВВ КДГТУ імені Володимира Винниченка, 2005. – 108 с.
75. Шиян Б. М. Теорія і методика фізичного виховання школярів / Б. М. Шиян. – Тернопіль : Богдан, 2001. – 272 с.